

DIKTER

av

Gerd Jonzon

Idé

och Kultur • Stockholm

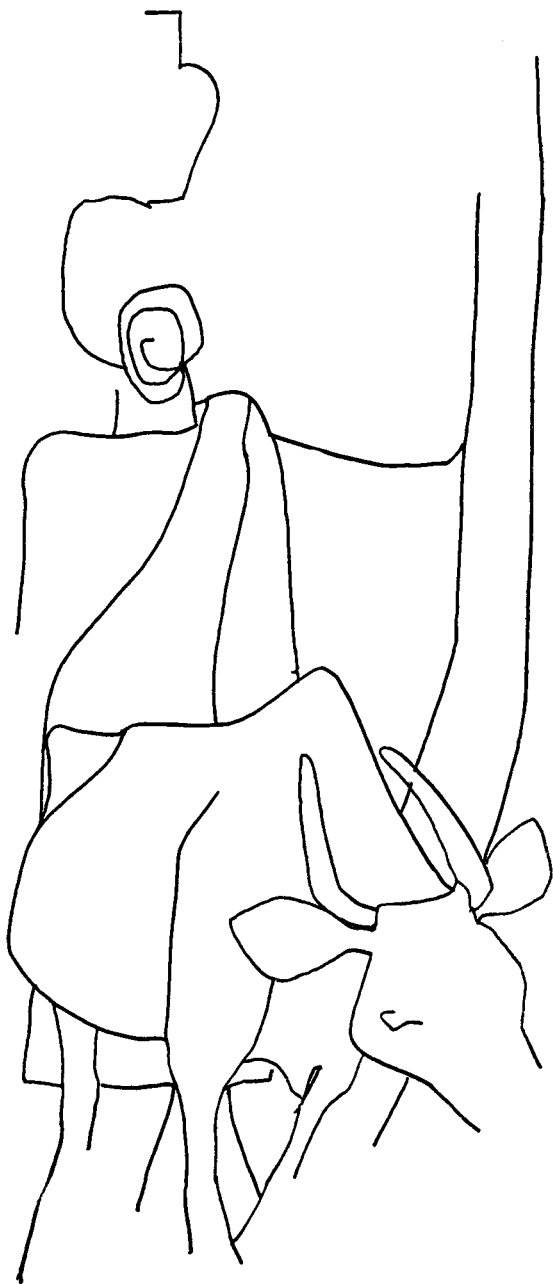
© Gerd Jonzon 1967

Omslag och illustrationer: Gertrud Lindström

Tryckt hos AB Gustaf Lindströms Boktryckeri
Stockholm 1967

I tacksamhet
för Peter Howards liv och gärning
tillägnas denna bok hans maka,
Doë Howard, f. Metaxa.

»... o vattenbärrerska rak»

VATTENBÄRERSKA RAK

Vem kan spela
på alla de strängar
som spänns av den tidiga vinden?
Vakna, du träd
du sovande palm
och rassla med torra fingrar.
Vakna, du buffel
med långsamma steg
har du ändå din rätt på gatan.
Vakna, o vattenbärerska rak
med din glimrande kruka fylld
vakna, du strävsamma soperska
kort är din kvast
och böjd är din rygg.
Vakna med rop och fjädrande steg
med hast att nå fram
med ivriga tag
vi måste nå fram
före hettan.

Indien

TORKA I BIHAR

Är dina ögon hungriga?
Är sådden sen i år?
O, sådden glömde vi
när hungern slet för stunden.
Då åt vi
övermorgons bröd
igår.

Vem har en enda smula kvar?
Kamelens puckel
— den enda här som spar.
Slut. Slut.

Är er mark också brunbränd, torr och bar?
O, dina ögon hungriga —
jag vet, du vill ha svar.

POLSTJÄRNA

Polstjärna — människa
ljusår skilda
möts vi? Ur rymden ett enda stänk:
här är din frihet
här är din kurs
trygghet från ljusårens blänk.

Mänska från mänska
ljusår skilda:
tusenårsplög över torkat land
plöjaren böjd
men ute i rymden
viktlösa män i silverband.

Mänska från mänska
ljusår skilda
som långa tröstlösa järnvägsspår
alltid nästan
men aldrig möte
hjärtat fruset, själen ett sår.

Polstjärna skänker du
ljusår fyllda
slösar du dag och natt din kontakt
vänder vi uppåt
jordbundna blickar
ser vi, vet vi: en Högre Makt.

SÖDRA KORSET

Att finna Södra korset
var inte så lätt
jag frågade flera
men ingen hade sett
hur stjärnorna fästats i höjden.

Jag sökte Södra korset
över Sydneys hus
men neon och ljusreklamer
hade stulit himlens ljus
och stjärnorna bleknade i höjden.

Jag mötte Söderhimlen
som en snöig kaskad
av tusen vintergator
och Orion på parad
(men han syntes upp- och nedvänd i höjden).

Och den största av himlar
välvde här sitt tak
över torra, öppna marker —
på rygg på ett lastbilsflak
såg jag Södra korset tecknas i höjden.

Australien

ETT ÖGONBLICK I SOLUPPGÅNGEN

Berg kunde inte kväva
moln kunde inte svälja
uppåtsträvande ljuset

Dagg vilade

Solklotet bröt sig ut
sköt undan emaljgryning
bländade en lycklig molnkant
hävde sig över bergkammen
sprang ut på sin glittrande vattengata
besvarade havets och måsarnas hälsning

Först då glittrade daggen

Afrikas ostkust

VINDSTILLA?

Barfotaspår i dammet
middagshetta
där katterna lagt sig logiskt i bästa skuggan
under trädet vid husknuten

Energiska kvitterrop från barn, de barfota
och det allmänna tonstumma tennisbollslaget

När jag ser röda hibiscus blomma
finns bara Afrika och himlen
men zinnia, dahlia, krasse och rosenbönor
fångar jag med hemmalasso
och slår lång snara till sommarlovets augustitoner

Men när jag tror det är vindstill
ser jag eucalyptusträdet andas
med blad känsliga som aspens
och långfingrade som tårpilens

Är det svalka eller hetta?

Rhodesia 1962

»... när jag ser röda hibiscus blomma»

MELBOURNE

Ett ögonblick är fyllt av vår
mimosa, rhododendron
och hög är almen där den sår
så retfullt många frön i vinden.

En sydpolsskärpa sätter in
då vinden vänder utan varning
man karskar upp sig: våga, vinn
men känner vinterns onda aning.

Hit kommer stormar, kommer sol
det stora öppna landmassivet
har fäst en bro från pol till pol.
Här finns i vindens växling livet.

Australien

ÖVERMAKT

Nu blir befäst med lag och rätt
tyrannens makt,
den nöd som mångas blod har sett
blir till en pakt.

Så blir all sanning till ett hån
den frihet dömd
som bara varit hopp och lån
på korta timmar tömd.

Ett folk i kamp, en värld i skam
för deras död.
Ser vi att det som brustit fram
är mänsklighetens nöd?

Vad kallas det som nått vår själ
och bränt ett håll
i jagets eget ve och väl
som glödgat stål?

Djupt i vårt hjärta säger Gud
att vi förrått
de enkla sanna vardagsbud
vi människor fått.

GRÄNSEN

Vi tycker oss ha rätt
i vår beskrivning
av livets ruskighet
och bombningsdöden
Det otäckt svarta lägger slemmig fruktan
som klibbar fast i våra vardagsöden

Vi tycker oss ha rätt i vår förfäran
vår nya helighet — indignationen
Men var går gränsen i vårt hjärtas patos
emellan hatets ekorop
och samvetstonen?

ATT ÖVERVINNA

Hat föder hat
hos dem som trott sig goda
och giftet finner aldrig någon ebb

Gråt, hjärta, gråt
för dem som lider
Blöd inte du av hatets vassa fågelnäbb

VÄRLDEN VÄNTAR

Världen väntar
på beslutsamhet
som gäller människa till människa

Vad hjälper det en stat
att vinna hela rymden
om hon förlorar folkets själ?

Vad vinnns i världar
utan gräns
om murar här står fasta
mellan människor
och skyddas väl?

Som dagens ljus
är slösat över alla
låt hoppet leva
låt murar falla

BÅTAR FÖRBI OSS

Man tror att älska är
att hålla fast
att gripa, räkna, skydda
och ha sitt
och livet krymper villigt
som en handske
en illusion att just mitt
lilla hörn är mitt

Men glider verklighetens
båt förbi
vår strand som grön och stenig
ligger still
då ställs oss inga krav av
svallets vågor
de bara frågar, frågar ofta
vart vi vill?

UPPBROTT

Det regnar i uppbrottstimmen.
Dagen är slut
och dimman rivs itu
för ett kort färgspel av pastell
som en bro över vattnet.
Lugna årtag ror ut från stranden.
Ännu sveper fyrens blankvåta signaler
igen och igen.
Årtag på väg.

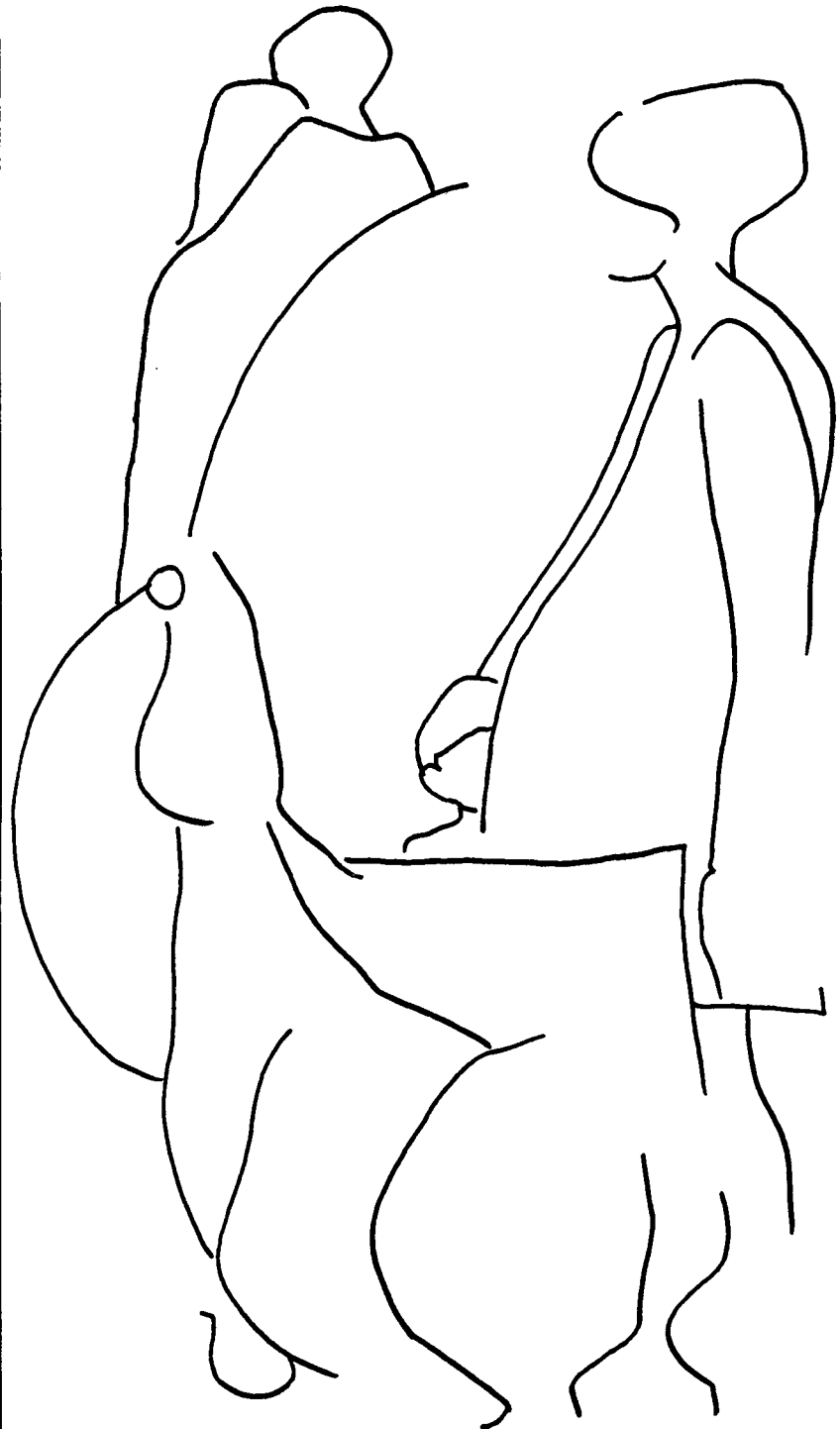
På väg mot upptäcktsfärd
på morgondagens okända ö.
Båten dragen högt upp på land
och säkrad.
Först får vi vada genom vassen.

Men morgonen
blänker inte ännu
och röjer ingen hemlighet
om soluppgångens färger eller dis,
röjer ingenting
om strandens art
och vassens sträva mummel.
Årtag på väg
mot morgondagens ö.

MEDEL TIDSSAGA

Kung Ärlighet, kung Ärlighet
har ridit omkull
drottning Renhet har svikit
för en annans skull
riddar Osjälvisk föll i sin egen grop
och Kärlekens valvbågar störtar ihop.

Om sagan bara vore 1200-tal
då skulle jag inte ha samvetsqual
men sådan är världen, sådan är jag
att vi kanske behöver de fyras lag.

»... och Kärlekens valvbågar störtar ihop»

NYCKELN I HANDEN

Enkelt och rakt på sak
en hjärtats förvandling
inte i många ord
men i drastisk handling
— allt det vi läst och lärt
och allt vi kallat vårt eget
ändrar motiv och mål
ett glimtljus — så tar man steget.

Värms nu en värld av köld
av nya, levande lågor
fria från sig och sitt
och självgodhetens plågor.
Kunde det vara så
att vi står med nyckeln i handen?
Mörkret hade den gömd
men vi lyste och fann den.

TUSEN SKÄRVOR

Det är så långt till ditt hjärta
när mitt är fruset och hårt
långt långt och en öde tundra
som aldrig känt regn eller gråt

Det var inte mina händer
som skulle ha hållit fast
det var inte mitt att bestämma
och det spröda och hårda brast

Hur kunde jag skjuta en lärka
hur kunde jag binda en and?
Hur gick det i tusen skärvor
glaset jag höll i min hand?

Låt mig gå som ett barn på stranden
där sanden är mjuk och len
och låt mig få finna pärlan
som finns där — enkel och ren

VAR DAG

Tänk på att du helgar vardagen.
Var dag bär sin egen uppgift
var dag är fylld
men ser man tillbaka
smälter dagarna samman

En vardag ryms inte på handflatan
men tar man alla vardagar tillhoppa
kan man hålla dem inne i sin näve
som flitigt verkat men glömt sin gärning
så fort den blivit gjord

Inte kantstöta med gnat
Inte repa med otålighet
Inte slita ut med ovilja
Inte gömma dess skönhet
innerst i skåpet

Lämna ut det bästa du har
också till vardagen —
det röda äpplet
de mogna vindruvorna

REFLEXER I VATTNET

Nu undrar jag, sa flundran
om gäddan är en fisk.
Det finns ju folk som säger så
men det är ingen risk
att det blir trångt i vassen
och därför tycker jag
vi tänker undan gäddan
i varje fall idag.

Det finns ju de som säger
att i en annan trakt
där flyr man undan gäddan
som alltid är på jakt.
Nu undrar jag, sa flundran
det finns väl ingen risk
för den som neutralt och platt
är världens bästa fisk?

STÅ RAK

Stå rak.

I blåsten växer du.

Stå rak.

Bär bördan, blåst

när gjuten klocka ringer

och ljuset slocknar

nära

men stranden sträcks

mot hav och himmel bara.

Blåst, tjänare

låt stormen komma.

MARS I SKOTTLAND

Fastlag doppar mjuka penslar i vattnet

och målar himmelriket blått

så tecknar hon skarpt

björkarnas fina nätverk

krokus sticker upp

gula näbbar ur gräset

och dricker sol

»... gula näbbar ur gräset»

MORGONVISA I BERGEN

Det var en dikt
som löpte vill
försvann i bergen
blev aldrig till . . .

Den längtade mer
till moln och himmel
än motorbråk
och mänskovimmel

Och dikten flydde
på lätta vingar —
Gud nåde den
som den dikten tvingar

Österrike

MARTA OCH MARIA

Händer såsom Marta
hjärta som Maria
skulle alla kvinnor ha.
Mångahanda sysslor
stillhet och begrundan
vill ju Gud tillsammanta
för att ge den nya världen
nya kvinnor.
Deras kärlek bär den.

STILLA HAVET

Vakar du för att se
morgon komma —
Långt innan kvällen släckts
föds hon i vattnet —
Havet bär solens glöd
som vi väntar —
Lyktor vid strandens gräns
dunkla glober
trevar mot morgonens
ljus växande bränning

Kalifornien

SVART SVÄLJER INTE VITT

Här slungas åsiktsbomber
svarta, gröna, lila —
skäckexplosioner följer
utan vila
för ögon tvingade
för öron redan sprängda
är ingen vila

Svart hänger mörker
hade annars ljuset vaknat?
Svart sväljer grått, rött, brunt
och grönt
men inte vitt!

Du ljusets överlevande
du spår av varje stjärna
som vi saknat!
Här renhet trampades
i trots — men bar oss fram
tills ljuset vaknat!

FAST MARK

Du vill så gärna
finna stöd hos andra.
Du får lov att gå ut
på marker som gungfly
där ingen tuva bär
mer än den andra.
Aldrig stanna på en
och aldrig säker.
Starr och myrvatten
gör sig beredda
men din trygghet
inte din vighet
för dig till fast mark.

ARGUMENT

Det var vår smala lycka
att någon kom på
ett argument som ingen
kan låta bli att förstå.
Vi har hållit på i timmar
debatt på debatt går i kvav.
De löser inte problemen
och det mänskliga hjärtats krav.

TYCKFRIHETEN

I tyckfrihetens namn tar jag mig frihet
att tycka si om saker, inte så.
Om regnets dofter är mig mer än
rutten äggstank
och jag vill be för regnet —
det kan jag väl få?

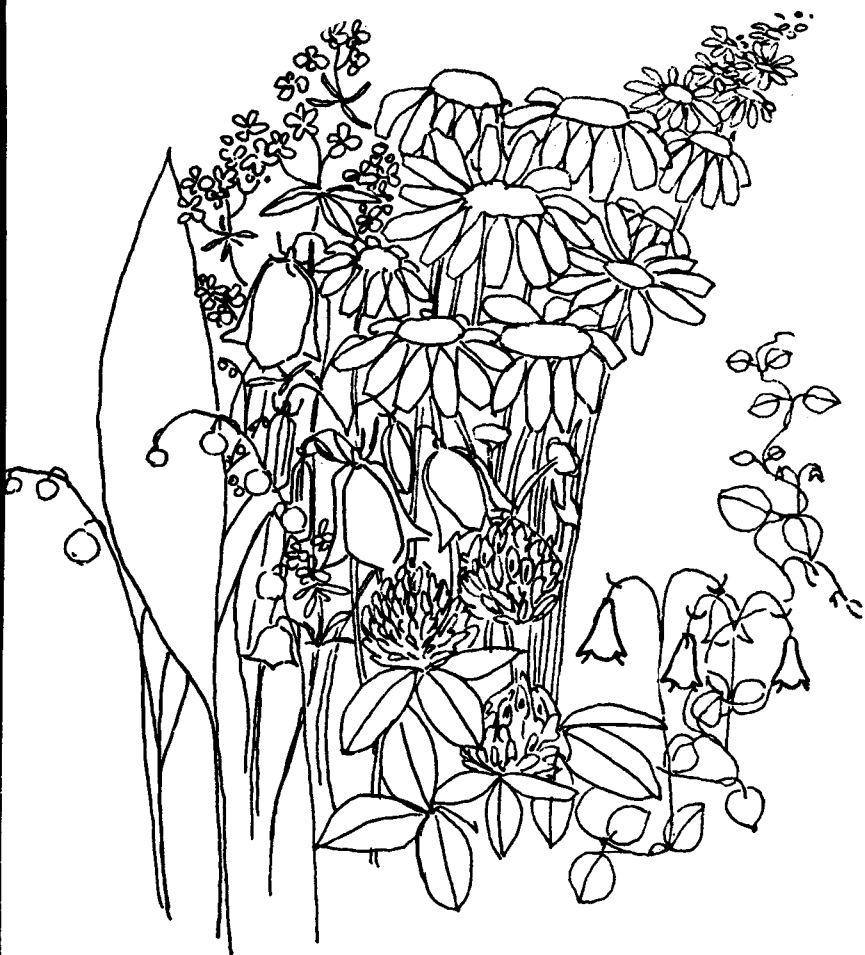
BLOMSTERFESTEN

Kaprifolen anser ingenting
men med slösande doft
ger den bort allt den har
doft buren i vindstilla
luttrad i regn

Liljekonvaljen håller ännu andakt
I den eviga altartavlan uppgår hon
men drar sig villigt tillbaka
som den tjänande obemärkta
bland högtidsklädda gäster

Linnéan lever stilla. Tackar
smyger sig
Pockar inte på uppmärksamhet
men mästermålaren höll aldrig
finare pensel i handen
än då linnéa fästes i mossan

Ängsblommor skvallrar
nickar menande
de har sett, de har levat
de har glatt sig åt allt
och de har lyft varann
i ett svall
ett tummel
ett brus

»... ett svall ett tummel ett brus»

SE DIG INTE OM

Vad är en plog att fatta tag i?
Ömhudad eller valkig är din hand.
Vad är att styra långa, räta fåror
och vända torvor till ett bördigt land?

Vad är att sträva efter hjärtats helhet
som inte darrar under andras dom?
Och tackar ingen utom lärkesången
så är det pris nog. Se dig inte om.

DEN STORA KAVALKADEN

Gud Fader har väl sagt godnatt
vid barnens sängkant många gånger.
Godnatt och Amen blir det
då och då »Förlåt» och ånger.
Gud Fader undrar kanske sen hur alla
han sett och känt i linkalufs och flätor
försvinner långt ifrån hans »Tryggare kan»
och tar itu med andra livets gåtor.
Gud Fader ler. Han känner oss
till punkt och pricka, puls och mandlar.
Så tar han vara på de krumsprångsystra:
de gnistor som de sparkar fram förvandlar
de spaka som fått plats på cirkus, första raden.

Och länge ryker sågspån ut i rymden
för alla lekars barn får vara med i kavalkaden.

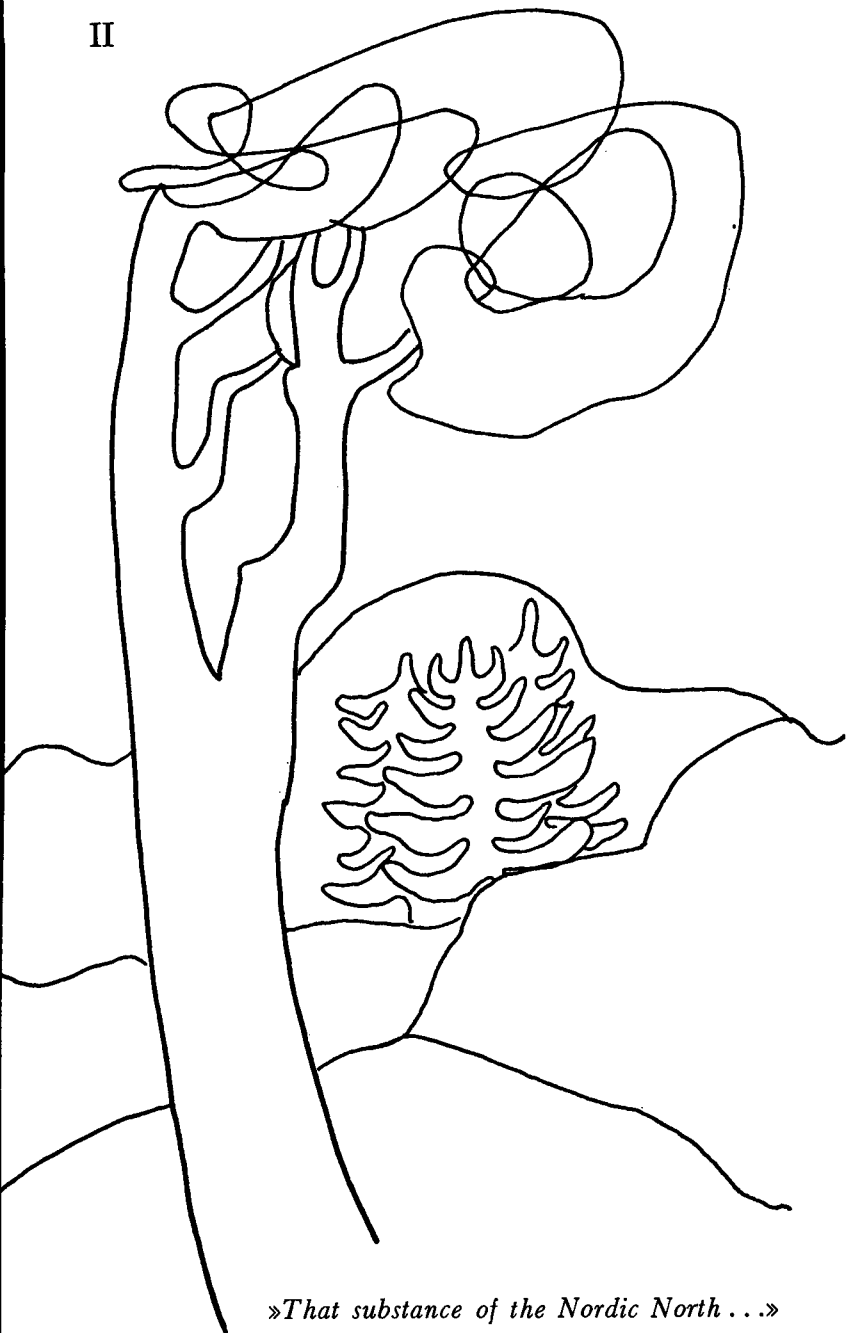
BULLRET HAR DÖTT

Torr som den torra marken
tom som en hungrig hand
bullret har dött och korsats
av ekon i nattens land

Var är min trygga asfalt
var är mitt planhushåll?
Svarta och vita fåglar
flög bort åt alla håll

Kvar är en ensam klippa
med ett urgammalt kors av trä —
Här säger jag ja till Honom
och finner i stormen lä

Indien

»That substance of the Nordic North...»

AN OLD BROWN LEAF

If I was an old brown leaf
whirling around
dancing an autumn dance
towards the ground
I wouldn't know a single thing
about my fate
but dance I would
of all my heart
at any rate.

FOR BUSY PEOPLE

Stop — stop a minute!
Catch that flashing thought
Quickly from the water
A silver fish is caught.

Live in life's adventure
Beyond its bustling ends
Come to the Fisherman's fire
You will be life long friends.

WALKABOUT

O, I can see
    that long straight road
    stretching to the blue
    to the never-never

I see, I see
    so far to the never-never
    so far

O, can you hear
    the rush of rain
    in the crowns of trees
    on the ground long waiting

I hear, I hear
    on the ground long dry and waiting
    the rain

O, when you hear
    the laughing bird
    listen in the breeze
    of the early morning
You'll hear, you'll hear
    a song of fight and freedom
    in the breeze

O, I have found
the pearl of price
on the sandy beach
as I went asearching

I found, I found
what the wise men want and need
that pearl

O, I can see
the road to walk
and I listen to the voice
in the stillness of my heart

I hear, I hear
in the boldness of my heart
there's a call
— a call!

GIFT OF GRACE

Swept clean of all pretending
Your heart free from all defending
So can the gift be given
The precious gift of grace —
That pure and humble souls
Shall see His face.

TURN MY HEART UPWARDS

O, God, turn my heart upwards
When things are thingless sand
Events flash by in shadows
Not to grasp
O, how I love to own
Possess and cherish
When your word means
Surrender, give, make grow
O, God, turn my heart upwards.

FAITH

Faith was never born
In plenty and knowing how
Always the price is to give
My self-will here and now.
Faith is walking on glass
Never a step on my own
Faith is to dare to fly
Before any wings have grown.
Faith is simple as day
And watchful as night.
There is light enough to see
The next step is right.

THE LITTLE SISTERS OF DONOTHING

Some have been called, through illness or an accident, to be Little Sisters of Donothing. It may be for a longer or shorter time, but their precious experience as Sisters of Donothing is for life.

The Little Sisters of Donothing had a deep well. It was not their property, but they had been entrusted with it because they had best learnt how to draw water from it.

The well was deep and clear. The water was always cool and refreshing and it never ran out, even in the drought periods when so many hard-working people seemed to be without water. Their secret was, that the more they gave away the more water there was.

When you looked down into the well, it was like a dark eye looking right up into heaven. It was like a mirror. Whatever the weather was like, this well always reflected the people who looked down into it with absolute clarity. Some people got such a shock when they discovered how ugly they were, that they ran away from the well and from the Little Sisters of Donothing, who were waiting to give them water. But they nearly always came back, for they were actually the thirstiest people of all.

The Little Sisters of Donothing had made a pact with each other and with their Heavenly Father. The only thing they were allowed to do here on earth was to draw water from the well. And they were fully occupied and fully satisfied, and although many of them had been more interested in other activities, they were untiring in this one thing: to give people water to drink from the clear, deep well that looked right up into heaven.

EVENING PRAYER OF A DONOTHING

O Lord, when I am nothing
Your strength is all
When no one sees how weak I am
and how I fall
You see it Father, and your hand is always there
To help and lead — and carry
All burdens everywhere

THE NORDIC NORTH

The rock of granite
    and the pine-tree
Pointing to the sky
    with straightness —
That substance of the Nordic North
    a landscape true
Makes men and women
    reach for greatness.

To give one hundred
    not the ninety-nine per cent
— this call puts heart in granite
    it is heaven-sent.
The view that widens
    to horizons far
Is what the pine-tree sees
    and over it — a star.